

Osebnostne zadeve

—i Prevedeni so učitelji (-ice) v IX. skupino: Ambrožič Ladislav iz Stične; Hvala Anton iz Zuzma; Hrovat Emil iz Krke; Dugar Leopoldina iz Vidončev.

—i Napredovali so učitelji (-ice) v VIII. skupino: Zajec Adolf iz Metlike; Jaut Radovan iz Sv. Ruperta; Beloglavec Matilda iz Zg. Sv. Kungote; Zlatič Leopold iz Sv. Benedikta; Koutny Vilbald iz Kočevja; Koderman Iva iz Litije; Zidar Ana iz Lemberga; Kravos Berta iz Vinice; Zinauer Marija iz Sv. Lenarta; Lokaj Elza iz Puconcev.

UČITELJSKA TISKARNA

Ljubljana — Frančiškanska ulica 6

—i Praktični učiteljski izpiti v Ljubljani so se vršili od 7.—16. februarja t. l. pod predstvom direktorja drž. učiteljske šole gospoda Nandeta Marolta. K izpitu se je prijavilo 30 kandidatov oz. kandidatke ter 1 kandidatka za praktični izpit za otroške vrtnarice. Uspeh izpitov je sledeči: 1. Dolgan-Kovač Marija, učiteljica v Sevnici. 2. Dolžan Egidija, učiteljica v Vačah. 3. Kavar Janez, učitelj pri Sv. Antonu. 4. Kralj Vilma, učiteljica za slepo deco v Kočevju. 5. Krč Marija, učiteljica na Planini. 6. Mrše Rozalija, učiteljica v Trzinu. 7. Nefima Marija, učiteljica v Trebnjem. 8. Petrica Aleksander, učitelj v Kranjski gori. 9. Prek Pavla, učiteljica v Dobropoljah. 10. Prešeren Pavla, učiteljica v Sori. 11. Sicherl Alojzij, učitelj v Vrhpolju. 12. Zidar-Breje Vera, učiteljica v St. Vidu. 13. Schweiger Andrejana, zabavilja v Novem mestu je položila izpit za otroško vrtnarico. 14. Breje Bogomir, učitelj v Stari Oslici. 15. Breje Marija, učiteljica, dodeljena VII. oddelku banske uprave. 16. Čenčič Jelenska, učiteljica v Radomljah. 17. Finžgar Angela, učiteljica v Poljanah. 18. Jeletič Rudolf, učitelj v Starem trgu. 19. Jesih Danica, učiteljica v Trebelnem. 20. Korče Danilo, učitelj v Zgornji Šiški. 21. Kutin Elizabeta, učiteljica v Boh. Bistrici. 22. Kotnik Konrad, učitelj v Moravčah. 23. Povšnar Angela, učiteljica v St. Jerneju. 24. Puppis Ana, učiteljica v Komendi. 25. Traven Lovro, učitelj v Trbovljah. 26. Zabajak Stanislav, učitelj v Cerkljah. 27. Znidarčič Anselma, učiteljica v Naklem. Reprobirani pa so bili 1 kandidat in 3 kandidatke.

Učiteljski pravnik

—§ V zakonu o naknadnih in izrednih kreditih k proračunu drž. razhodkov in dohodkov za l. 1932/33. z dne 23. dec. 1932. (Služb. list 11. l. 1933., kos 3.) določa § 8: Na skupno vsoto odneme neposrednih davkov, razven skupnega davka in davka na poslovni promet, se plača za l. 1933. in to, da se olajšajo razhodki za javna dela, prehrano siromakov in nezaposlene delavce, v kateri namen so določeni krediti s tem zakonom v part. 915 b. — Iz tega sledi, da se bo odtegnil 1% od pripadajočega celoletnega uslužbenškega davka kot prispevek za brezposelnice, ki se bo odtegnil od plače. Za osebe, katerih letni prispevek znaša manj kot 12 Din, se odtegne ta znesek v 3 mesečnih ali polletnih obrokih za nazaj; pri onih osebah, pri katerih znaša ta prispevek letno 12 Din ali več, se mora plačati obenem z uslužbenškim davkom.

NASTAVITEV ŠOLSKIH SLUG NA NARODNIH ŠOLAH.

Po členu 114. točka 15. zakona o narodnih šolah ima šolski upravitelj dolžnost, da sprejema in odpusti šolskega slugo in skrbi za vzdrževanje snage v šoli.

Ker vladajo nejasnosti glede tega zakonskega določila, tako s strani šolskih upraviteljev, kakor tudi krajevnih šolskih odborov, navajamo važno načelno odločitev državnega sveta o nastavitvah šolskih slug, kakor sledi:

U svom II. odeljenju koje sastavljaju predstnik Odeljenja Barič dr. Josip, potpredstnik Državnog sveta, članovi: Vildović Antonije, Čubrović dr. Pavle, Pišteljić Luka, Krstić Nikola i sekretar Marković Ljubomir uzeo je u rasmatranje tužbu Mestnog načelnika u Mariboru br. 12951 od 20. avgusta 1932 god. podneto protivu rešenja Ministra prosvete od 25. maja 1932 god. On. br. 48251 kojim je raspravljeno pitanje nadležnosti upravitelja škole za postavljanje služitelja osnovnih škola.

Pošto je proučio tužbu, osporeno rešenje i ostale akte, koji se na ovaj predmet odnose, kao i odgovor ministrov na tužbu poslat pismom od 15. novembra 1932 god. O. n. br. 85071. Državni svet je našao:

U § 23. Zakona o narodnim školama propisano je, da pored ostalih dužnosti pobrajanih u svom § 23. opština ima dužnost i da plaća služitelje zbog čega se i sastavlja budžet svake godine u smislu § 127. tačka 2. pom. zakona dok je prema § 114. tač. 15. pom. zakona stavljeno u dužnost školskom upravitelju, da prima i otpušta školsku posluđu. Prema tome dužnost je opštine samo da plaća služitelje u koju se svrhu ima da unese u budžet odgovarajuća suma a dužnost je upravitelja da služitelje postavlja na teret toga kredita. Ovakvi služitelji nisu kako i ostali nameštenici opštinski postavljeni po statutu opštinskim, niti je Zakonom nametnuta dužnost opštini da za ovakve služitelje na sebe primi obaveze, kakve ima za ostale nameštenike po statutima. Pa kako osporenim re-

šenjem nije nametnuta niti kakva dužnost opštini sem one iz § 23. da za služitelje plaća odgovarajuću sumu novca, a koja se već mora uneti u budžet za izdržavanje škole, ne ističući ništa o tome da se ovakvi služitelji izjednačuju sa opštinskim služiteljima, koje opština postavlja po statutima to osporenim rešenjem nije povredeno nikakvo tužiočvo pravo niti neposredni lični interes zasnovan na zakonu, pa se tužba ima odbaciti.

S toga, a na osnovu čl. 17. i 34. zakona o Državnom savetu i upravnim sudovima i Tar. br. 52. zakona o taksama Državni svet

Presuđuje:

Da se odbaci tužba mestnog načelnika u X od 20. avgusta 1932 god. br. 12951, o čemu presudom u prepisu izvestiti parnične strane. Državni Svet kraljevine Jugoslavije br. 38411/32 7. dec. 1932 god. Beograd.

Iz navedene razsodbe državnega sveta sledi, da ima šolski upravitelj nastavljati odnosno sprejemati in odpustiti šolskega slugo, krajevni šolski odbor pa mu s proračunom določi prejemke.

KNJIGARNA

UČITELJSKE TISKARNE
Ljubljana — Frančiškanska ulica 6

§ Tovariše predsednike sreskih društev, ki mi niso še odgovorili na dopis z dne 15. novembra 1932., prosim, naj ustrežejo moji prošnji.

§ Vprašanje P. G. R. iz P. pri M. Imam 13/I. 1933 — 20 let službe, l. 4. 1927. mi je bila priznana II/2. skupina, dne 14. 1. 1928 — II—6. stopnja in l. 1. 1931 — II—7. stopnja osnovne plače, 1/4. 1931 — prevedba VII. — s plačo 970 Din. Kdaj smem prositi za period. povisek oziroma višjo skupino.

Odgovor. Že večkrat sem obrazložil v tej rubriki, da je merodajen za period. povisek, kakor tudi za višjo skupino, edino le datum odloka — ukaza o priznani poslednji skupini, v tem primeru torej ukaz ON br. 24594 z dne 9. 4. 1927. Ker ste izpolnili dne 8. 4. 1930 pogoj § 49. ur. z., bi lahko prosili za VI. skupino takoj po prevedbi po novem urad. zakonu. Prošnjo vložite takoj, ker je že zamuda. (Roč. Kat. str. 58. — »Pregled dospelosti«. — »Moji prejemki«.) — Ker dovršite v VII. skupini dne 8. 4. 1933 6 let, prijavi 8. 4. 1933 — 2. period povisek (Roč. Kat. str. 60), če ne boste napredovali pred tem dnem v VI. skupino.

§ »Moji prejemki« je tablica, ki stane 50 par, a nudi izpolnjena posamezniku točen pregled dospelosti napredovanj in poleg tega točen pregled prejemkov in odtegljajev. Če bi tovariši(ce) posegli po teh tablicah tako, kot bi se pričakovalo, bi gotovo odpadla nešeta vprašanja »kdaj smem prositi za povisek«. Tudi če bi bil na vsaki šoli »Pregled dospelosti povisekov«, bi marsikdo ne čakal s prošnjo za napredovanje še po določbah prejšnjega urad. zakona in razvrstitni uredbi z dne 31/X. 1923. Posežite po tablicah in jih izpolnite n. pr. tako-le: Napredoval sem po ur. z. iz l. 1923 v II/4. skupino dne 5. 8. 1929. Preveden sem bil v IX. skupino s plačo 575 Din. Dne 4. 8. 1932. sem dovršil v tej skupini 3 leta in mi pripada od dne 5. 8. 1932 1. per. povisek. Dne 4. 8. 1933 dovršim 4 leta v tej skupini in dobim pravico za višjo polož. skupino.

Naša gospodarska organizacija

—g Učiteljski dom v Ljubljani. Tovarišu Jos. Ambrožiču, učitelju na I. deški osnovni šoli v Ljubljani, je umrla mati. Isto je zadelo tudi našo tovarišico Francico Zemljanovo, učiteljico na II. deški osnovni šoli v Ljubljani. Ob tej priliki je učiteljstvo I. mestne darovalo za Učiteljski dom namesto cvetja na grob 80 Din, II. mestne pa 130 Din. Darovalcem iskrena hvala! Ostalim: Spominjajte se ob vsaki priliki svojih domov!

Blagajnik.

—g Učiteljski dom v Mariboru. Izkaz za čas od 1. januarja do 15. februarja. Darila: Maribor, krožek upokojenega učiteljstva je nabral v spomin umrlega tov. Josipa Zemljčiča 170 Din; Ptuj učit. društvo, namestu venca na grob umrli tovarišici Anici Bežjakovi v Ptuj 200 Din. Najiskrenejša zahvala.

Gospodarska podjetja: zemljevidi: 4134 Din, slike 3809 Din, grb 20 Din, Prekmurske pravljice 113 Din. Mnoge šole nam dosedaj še niso plačale slik. Prosim, da to čim prej store, ker imamo tudi mi napram tiskarni obveznosti.

Mladinska matica

Da izpraznimo zalogo, oddajamo posamezne številke nekompletnih letnikov po 20 par. V zalogi so samo še 3., 5., 6. in 8. številka II. letnika in 5. številka III. letnika.

Z 18. seje 15. februarja 1933.

1. Banska uprava odkupi nekaj knjig M. M. za obmejne kraje in za otroke naših izseljencev na Francoskem, v Belgiji, v Nemčiji in na Holandskem.

2. Glede nekaterih pritožb, da ima »Naš rod« premalo prispevkov nacionalne vsebine, odgovarja uredništvo: S slabimi stvarmi bi se dosegel baš nasprotni efekt. Dobrih patriotskih pesmi in proze pa ni nikdar zavračalo, nasprotno celo naročevalo jih je. Žal, da ni bilo vselej zaželenega uspeha.

Kdor si hote ne zatiska oči, pa bo videl, da odseva vendarle skoro iz vseh stvari ljubezen do naše zemlje, do našega naroda, do naše domovine. — Da priobčuje »Naš rod« tudi pesmi socialne vsebine, je v teh hudih časih več kot razumljivo. Ali je to slabo, če se pri mladini vzbudi sočutje za bedne in trpeče?

3. Glasbeno prilogo je letos »Naš rod« opustil, ker je v načrtu pevskega zbora JUJ, da izda obširno pesmarico. Ker pa jo čitatelji želijo, jo bomo prinašali s prihodnjim letom zopet redno.

4. V literarni odsek se kooptira še tov. Anka Levčeva.

Še vedno se dobijo lahko s 25% popustom naslednje knjige M. M.:

Kresnice I.
Kresnice II.
Kresnice III.
Kresnice IV.
Kresnice V. (Samo vez.)
Sadjarčki.
Rudi.
Kako smo delali radio.
Začarani krogi.
Vijolica Vera.
Pod grajskim jarmom.
Mizica, pogrnj se.
Miškolin.

Učiteljska knjigarna podružnica

Maribor — Tyrševa ulica štev. 44

Vrtnaričice.
Lukec in njegov škorec.
Življenje hudobne kavke Katke.
Lukec išče očeta. (Vez.)
Botra z griča. (Vez.)
Tiho življenje.

Srednje in meščanske šole so dobile te dni od banske uprave okrožnico, kjer se priporoča vsem učiteljem fizike, naj poudarjajo pri elektrotehniku velike zasluge Nikole Tesle.

Za razvoj elektrotehnike so jugoslovenski učenjaki doprinesli največ, v prvi vrsti pa seveda Nikola Tesla.

Ta veliki naš učenjak in izumitelj je žal pri nas jako malo znan. Da odpomore temu nedostatku, izda prav te dni Mladinska knjiga »Tesla in razvoj elektrotehnike«, ki jo je spisal znani strokovnjak na tem polju, dr. Lavo Čermelj. Knjiga izide na šestih tisk. polah velikega formata izrednih publikacij M. M. in bo imela okrog 60 slik. Cena kartonirani knjigi je 26 Din, trdovezani pa 32 Din.

Naročila sprejema še vedno Mladinska matica, Ljubljana, Frančiškanska ul. 6/I.

Tudi II. štev. »Našega roda« je pošla. Mnogim, ki to število še naknadno naročajo, ne moremo žal več ustreči. Ponatis bi se izplačal samo pri večjem številu novih naročil.

Univerzitetni prof. M. Vidmar piše o Nikoli Tesli:

... Mihajlo Pupin je s svojim izumom sploh omogočil telefoniranje na velike daljave. Mihajlo Pupin je Jugoslovan. Iztrgal se je iz okovov tlačene zemlje, postal je profesor na njujorški univerzi, ostal pa je naš.

Prof. Franjo Hanaman je dal elektrotehniku wolframno nitko za žarnice. Jugoslavija mu je omogočila življenje doma. Ostal je na univerzi v Zagrebu. Kje bi bila tehnika električnih žarnic brez njega?

Leta 1856. se je v selu Smiljanu pri Gospiču rodil Nikola Tesla. Kakor Pupin je tudi on odšel v Ameriko. Posvetil se je elektrotehniku, položil glavne temelje tej novi tehnični stroki, sipal dolgo let kolosalne ideje in postal najmodernejši tehniški pionir kot jih je bilo malo, zelo malo.

Po prvem desetletju lahko polagamo račune pred Evropo, ki nas še vedno gleda s kritičnimi očmi. Dolžnost nam je, da ji pokazemo, kaj smo dali, ko so nam bile zvezane roke in s ponosom lahko vprašamo: Kdo je dal več?

Tesle ne moremo spraviti v normalen okvir uspešnega velikega elektroinženjerja. Tesla je pesnik elektrotehnike, umetnik, če hočete. Tesla je bil prepoln idej, da bi mogel opravljati normalno delo inženjerja. Njegova intuicija je kolosalna, njegov pogled v naravne skrivnosti strašen. Ta glava — svet ji je bil preozek, ta fantazija — podjetnost Amerikancev ji je bila preslabotna. Tesla je oploдил mlado elektrotehniko tako intenzivno, da šele v tem dejstvu najdemo razumevanje za neverjetni razvoj zadnjih desetletij.

Naše šolstvo in prosveta

NJ. VEL. KRALJ NA OTVORITVI NOVE SOLE V ORASJU.

Na izredno svečan način je bila 15. februarja posvečena v Orasju nova šola v spomin na vstajo l. 1804. pod vodstvom Karadorda Petrovića. Svečanosti je prisostvoval tudi Nj. Vel. kralj Aleksander, ministrski predsednik dr. Srškić in več članov vlade, senata in narodne skupščine. Ogromne množice ljudi so se zbrale iz vse okolice.

Narod je sprejel kralja z dolgotrajnimi navdušenimi ovacijami. Ko je episkop Tihon opravil cerkveno opravilo, je spregovoril prvi predsednik odbora za zgradbo nove impozantne šole, Lozar Anić, poudarjajoč,

O Seliškarjevem »Rudiju« je objavil Vandot pred leti precej neugodno oceno. V zadnjih »Odmevih« pa piše o »Rudiju« precej drugače. Tu pravi, da je Seliškarjev »avanturistična povest« Rudi najboljša, kaj jih imamo te vrste. O Seliškarju piše, da s mnogo bavi s socialnimi krivicami, ki jih brezobzirna človeška družba dela dandane otroku, toda te socialne krivice so mu sami povod in bodrilo, da pokaže, da se zna otrok tudi maščevati zaradi teh krivic, maščevati se nad družbo na ta način, kot se zna in s more maščevati otrok: s svojo vztrajnostjo fantazijo in s svojimi naravnimi zmoglostmi se dvigne visoko nad surovo družbo in plemenitostjo vrača krivice. Seliškar pozna otroško dušo, njene misli in njeno pravo stremljenje, itd.

Malokatera knjiga je prinesla otrokom toliko veselja kot Ribičičeva »Miklavževa noč«, ki je izšla s 4 barvnimi ilustracijami M. Bambiča. Od velike naklade nam je ostalo le še malo knjig. Kdor še nima tega zanimivega dela in hoče napraviti otroku veliko veselje, ta ga naroči pri Mladinski matici, Ljubljana, Frančiškanska ulica 6/I.

Učiteljski pevski zbor JUJ

—pev. Pevska tečaja. Kakor je bilo že javljeno, se bo vršil pevski tečaj za ženski zbor 25. in 26. februarja, za moški zbor pa 4. in 5. marca. Obakrat bo pričetek prvi dar tečaja ob 9. uri dopoldne v Glasbeni Matici. Pozivamo vse pevke in pevce, da se gotovo in točno udeležijo pevskega vaja.

Oddelek za učila

Ljubljana
Maribor

Šolski radio

—r. XIX. teden. V torek dne 28. februarja bo povedala Manica Komanova »Kako so žgali pusta«, zastavljala bo tudi uganke in pripovedovala bo pravljico o zlati kraljčini, zlati ptici in zlatem konju I.—II. — V petek dne 3. marca bo predaval g. dr. L. Čermelj: »O Nikolu Teslu« po sledečem sporedu. Našo dobo smatramo za dobo tehnike in elektrotehnike. Povsod vlada vsemogoča sila — elektrika. S ponosom smemo trditi, da je zmogovit razvoj elektrike v prvi vrsti delo našega rojaka, velikega izumitelja in učenjaka Nikole Tesle; zakaj, le malo bi ostalo od sodobne elektrotehnike in z njo spojene civilizacije, ako bi odstranili Teslove izume. Radi tega je umestno in potrebno, da prikazemo njegove zasluge in njegovo delo tudi naši šolski mladini. II.—III. To predavanje je bilo v programu že dne 7. februarja, a je tedaj odpadlo, ker je bilo tega dne predavanje o Prešernu radi obletnice smrti tega našega največjega pesnika. II.—III.

Program oddaj za mesec marec in april:

Torek: 7. marca: Zlata Praga, gđc. Ivanka Kalin I.—III.

Petek 10. marca: Pouk risanja in narodna umetnost, gđc. Marija Sodnik I.—II.

Torek 14. marca: O negi telesa, dr. Slava Kristan Lunaček, I.—II.

Petek 17. marca: Davorin Jenko, g. Josip Lapajne, I.—II.

Torek 21. marca: Kavčuk, Josip Zabkar, I.—II.

Petek 24. marca: Na meji treh držav, g. Viktor Pirnat, I.—III.

Torek 28. marca: Od branjevca do borznega špekulanta, gđc. Krista Hafner, I.—II.

Petek 31. marca: Otrok iz predpotesne Ljubljane, g. Josip Lapajne, I.—II.

Torek 4. aprila: Ptice selilke, g. Miroslav Zor, I.—II.

Petek 7. aprila: Ščitimo rastline, gđc. Ana Ojstriž I.—II.

Torek 11. aprila: Velikonočna oddaja, licejska osn. šola v Ljubljani, I.—II.

Petek 21. aprila: Mesojede rastline, g. Lojze Peterlin, I.—II.

Torek 25. aprila: Izleti in Tabori v prirodi, g. Miroslav Zor, I.—II.

Petek 28. aprila: Riž — kruh vzhodnih narodov, g. Viktor Pirnat, I.—III.

Kmetijska radio-predavanja.

V nedeljo 26. februarja bo zjutraj ob pol osmih predaval g. inž. Pirc o agrarni politiki; dopoldne ob 3. uri bo prenos s kmet. šole Sv. Jurij, inž. Petkovšek in inž. Kropivšek »Splošno gospodarstvo«.

da je Orašje oni kraj, kjer so se pred 129 leti zbrali naši predniki in pričeli gigantsko borbo za osvobodjenje vsega naroda izpod tujega jarma. V imenu učiteljskega zbora je šolski upravitelj Dragoslav Nedić svečano obljubil, da bo učiteljstvo vzgajalo v tej šoli deca v duhu, vrednem prednikov, ki so položili temelje tej državi. Govoril je tudi župan Nedeljko Todorović. S tem je bila svečana otvoritev končana in Nj. Vel. kralj si je v spremstvu ostalih častnih gostov ogledal šolo in njene naprave.

Opoldne se je pričela pod milim nebom velika narodna slavnost, na kateri je imel Nj. Vel. kralj sledeči govor:

